

Projektový rámec: Nástroje pro zvýšení podílu výuky venku a kontaktu s přírodou v rámci základního a středního školství v ČR (TITBMZP032)

Jako základ pro zadání projektu ve veřejné zakázce dle §2 odst 2 písmena g) zákona č.130/2002 Sb. podle podmínek programu veřejných zakázek v aplikovaném výzkumu a inovacích pro potřeby státní správy BETA2, který byl schválen usnesením vlády České republiky č. 278 ze dne 30. 3. 2016.

Typ zadání – Veřejná zakázka malého rozsahu – jednacím typ

RESORT: Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 1442/65, 1442/65, 100 10 Praha 10

Zástupce odborného gestora VaV: Mgr. Martina Šobíšková, 320

Výkonný projektový (odborný) zástupce na straně resortu (odborný garant) pro úkony v informačním systému ISRB: Mgr. Miroslav Novák, 320

Projekt realizuje výzkumné potřeby:

TITBMZP032 Nástroje pro zvýšení podílu výuky venku a kontaktu s přírodou v rámci základního a středního školství (P)

Vazba potřeby na resortní strategie a koncepce: Výzkum přímo navazuje na opatření a úkoly Státního programu EVVO na léta 2016-2025 a aktivity Akčního plánu na léta 2019-2021:

Opatření 5.2.1 – Analyzovat legislativní i nelegislativní normy v oblasti hygieny a bezpečnosti i z hlediska jejich vlivu na kontakt dětí a dospělých s přírodou.

Úkol 5.2.1.1 – Navrhnout (zadat) celkovou analýzu legislativy, zejména v oblastech vzdělávání a veřejného zdraví, z hlediska vyhodnocení případných bariér pro kontakt dětí a dospělých s přírodou a možností jejich snížení.

Opatření 5.2.2 – Popsat v kurikulárních dokumentech (RVP) výuku v terénu a v přímém kontaktu s přírodou jako plnohodnotný a nepominutelný způsob vzdělávání ve školách všech stupňů.

Úkol 5.2.2.1 – V rámci pravidelných revizí RVP zohlednit aktuální výstupy v oblasti vzdělávacích kompetencí v EVVO a zdůraznit význam výuky v terénu a v přímém kontaktu s přírodou jako plnohodnotný a nepominutelný způsob vzdělávání ve školách všech stupňů.

Opatření 5.2.4 – Vytvořit organizační podmínky a doporučení pro to, aby učitelé mohli bezpečně realizovat vzdělávání v přírodě s celými třídami (např. umožnit zajištění potřebného počtu pedagogů a doprovázejících osob v běžných třídách škol).

Úkol 5.2.4.1 – Zpracovat analýzu bariér bránících školám v realizaci vzdělávání v přírodě.

Aktivita R: Podpora školní výuky v terénu a v kontaktu s přírodou

Provéřit možnosti úprav legislativních i nelegislativních norem (např. v oblasti hygieny a bezpečnosti) z hlediska jejich vlivu na kontakt dětí s přírodou. Do „doporučených učebních činností a ukázek práce žáků“ v rámci RVP či navazujících metodických materiálů popsat výuku v terénu a v přímém kontaktu s přírodou jako plnohodnotný a nepominutelný způsob vzdělávání ve školách.

Vazba na podprogram: Výzkum a vývoj v oblastech sociálních a kulturních výzev (vládnutí a správa, rozvoj a uplatnění lidského potenciálu)

Realizace výzkumné aktivity za účelem kvalitnějšího a efektivního výkonu státní správy s požadavkem Novost, V současnosti neexistují v rámci ČR projekty komplexně řešící příležitosti a bariéry výuky ve venkovním prostředí v základním a středním školství. Předkládaná potřeba splňuje kritéria novosti v systémovém zaměření, komplexním postihnutí terénu, výzkumu možností propojení venkovní výchovy

EN Název projektu

Tools for increasing the share of contact with nature in primary and secondary education in the Czech Republic.

CS Klíčová slova: výuka venku, kontakt s přírodou, vzdělávání

EN keywords: outdoor lessons, contact with nature, education

Hlavní obor CEP: Společenské vědy (A) : Pedagogika a školství (AM)

Vedlejší obor CEP: Vědy o zemi (D) : Vliv životního prostředí na zdraví (DN)

CS Hlavní cíle projektu

Prostřednictvím komplexní legislativní, organizační, psychologické a ekonomické analýzy posoudit možnosti a navrhnout opatření pro posílení výuky venku a v přírodě v rámci základního a středního školství v České republice. Analýza legislativy v oblasti vzdělávání a veřejného zdraví z hlediska potenciálních bariér pro kontakt dětí s přírodou. Analýza nelegislativních bariér (organizačních, psychologických, ekonomických aj.) bránících školám v realizaci vzdělávání venku a v přírodě. Návrh opatření pro zvýšení podílu školní výuky ve venkovním prostředí.

EN Main project goals

Through a comprehensive legislative, organizational, psychological and economic analysis, assess the possibilities and propose measures to strengthen outdoor and outdoor teaching in primary and secondary education in the Czech Republic. Analysis of legislation in the field of education and public health in terms of potential barriers to children's contact with nature. Analysis of barriers (organizational, psychological, economic, etc.) preventing schools from implementing outdoor education. Proposal of measures to increase the share of school teaching in the outdoor environment.

Bližší popis cíle ve vztahu k potřebě (options)

Prostřednictvím komplexní legislativní, organizační, psychologické a ekonomické analýzy posoudit možnosti a navrhnout opatření pro posílení výuky venku a v přírodě v rámci základního a středního školství v České republice. Analýza legislativy v oblasti vzdělávání a veřejného zdraví z hlediska potenciálních bariér pro kontakt dětí s přírodou. Analýza bariér (organizačních, psychologických, ekonomických aj.) bránících školám v realizaci vzdělávání v přírodě. Návrh opatření pro zvýšení podílu školní výuky ve venkovním prostředí.

Vybrané vazby na resortní strategie

Výzkum přímo navazuje na opatření a úkoly Státního programu EVVO na léta 2016-2025 a aktivity Akčního plánu na léta 2019-2021:

Opatření 5.2.1 – Analyzovat legislativní i nelegislativní normy v oblasti hygieny a bezpečnosti i z hlediska jejich vlivu na kontakt dětí a dospělých s přírodou.

Úkol 5.2.1.1 – Navrhnout (zadat) celkovou analýzu legislativy, zejména v oblastech vzdělávání a veřejného zdraví, z hlediska vyhodnocení případných bariér pro kontakt dětí a dospělých s přírodou a možností jejich snížení.

Opatření 5.2.2 – Popsat v kurikulárních dokumentech (RVP) výuku v terénu a v přímém kontaktu s přírodou jako plnohodnotný a nepominutelný způsob vzdělávání ve školách všech stupňů.

Úkol 5.2.2.1 – V rámci pravidelných revizí RVP zohlednit aktuální výstupy v oblasti vzdělávacích kompetencí v EVVO a zdůraznit význam výuky v terénu a v přímém kontaktu s přírodou jako plnohodnotný a nepominutelný způsob vzdělávání ve školách všech stupňů.

Opatření 5.2.4 – Vytvořit organizační podmínky a doporučení pro to, aby učitelé mohli bezpečně realizovat vzdělávání v přírodě s celými třídami (např. umožnit zajištění potřebného počtu pedagogů a doprovázejících osob v běžných třídách škol).

Úkol 5.2.4.1 – Zpracovat analýzu bariér bránících školám v realizaci vzdělávání v přírodě.

Aktivita R: Podpora školní výuky v terénu a v kontaktu s přírodou

Provéřit možnosti úprav legislativních i nelegislativních norem (např. v oblasti hygieny a bezpečnosti) z hlediska jejich vlivu na kontakt dětí s přírodou. Do „doporučených učebních činností a ukázek práce žáků“ v rámci RVP či navazujících metodických materiálů popsat výuku v terénu a v přímém kontaktu s přírodou jako plnohodnotný a nepominutelný způsob vzdělávání ve školách.

Charakter projektu: Aplikovaný výzkum

Doplňující informace k projektu - uvažovaný způsob řešení (options):

Aktuální zejména zahraniční výzkumy na tato témata ukazují, co vše nám příroda a pobyt v ní přináší, aniž si to dostatečně uvědomujeme. Přibývá výzkumů i k vlivu zařazování učení venku do klasické výuky. V prostředí ČR část těchto výzkumů sumarizuje Daniš (2016 - Děti venku v přírodě, 2019 - Tajemství školy za školou). Výzkumy ukazují nejenom pozitivní vliv vzdělávání ve venkovním prostředí na rozvoj motorických i kognitivních schopností dětí, ale i důležitou roli v eliminaci určitých chorob a poruch (krátkozrakost, ADD,

ADHD). Z těchto důvodů zavádí některé rozvinuté vzdělávací systémy výuku ve venkovním prostředí a se zapojením venkovního prostředí do svých osnov.

Příkladem dobře připravené implementace výuky ve venkovním prostředí je Skotsko, jehož inovaci vzdělávacího programu (Curriculum of Excellence Through Outdoor Learning) předcházela rozsáhlá analýza možností a potřeb škol. Analýza byla důležitým dokumentem pro posouzení proveditelnosti záměru zvýšení podílu výuky venku ve školách a zároveň výchozím krokem pro zpracování prováděcí dokumentace k inovaci vzdělávacího programu.

Školy v České republice čelí stejným výzvám jako školy v dalších evropských zemích. Tuzemský vzdělávací systém zatím na uvedené výzvy reaguje omezeně, školy tradičně vyučují maximum své výuky v interiérových učebnách a výuku venku a v přírodě tak děti zažívají nezděděnou pouze prostřednictvím programů ve střediscích ekologické výchovy, které jsou ovšem příliš úzce tematicky zaměřené. Téma nabývá na aktuálnosti v poslední době v souvislosti nouzovým režimem škol (Covid-19), kdy se výuka venku nabízí vedle online výuky jako dostupná alternativa pro školy.

Obdobné projekty (vypořádání podobností):

V rámci posuzování potřeby nebyly nalezeny zásadní podobnosti, vůči kterým by se měli potenciální řešitelé vymezit. Na začátku řešeného projektu se ovšem od řešitelů očekává řádná rešerše dostupných zdrojů a to včetně zahraničních zkušeností.

Zvláštní pozornost doporučujeme věnovat těmto projektům, které požadovanou problematiku neřeší, ale okrajově se jí dotýkají:

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_011/0000672, Výzva č. 02_16_011 pro Rozvoj klíčových kompetencí v rámci oborových didaktik, průřezových témat a mezipředmětových vztahů v prioritní ose 3 OP

TL04000407 Venkovní výuka v době krize: Reflexe distančního vzdělávání na 1. stupni ZŠ v průběhu pandemie Covid-19 a doporučení pro edukační realitu"

TJ01000127 Systém terénní výuky pro základní školy

GA18-15374S, Posilování změn hodnot a chování prostřednictvím environmentální výchovy v přírodě

A především doporučujeme prostudovat odborné články:

J. Činčera, J. Holec, Terénní výuka ve formálním vzdělávání, *Envigogika* 11 (2), publikováno: 16.12. 2016, <https://www.envigogika.cuni.cz/index.php/Envigogika/article/view/533/684>

Jan Cincera , Bruce Johnson & Roman Kroufek (2020) Outdoor Environmental education programme leaders' theories of experiential learning, *Cambridge Journal of Education*, 50:6, 729-745, DOI: 10.1080/0305764X.2020.1770693, To link to this article: <https://doi.org/10.1080/0305764X.2020.1770693>

Popis výzkumné činnosti AV/EV/I"

Jedná se o aplikovaný výzkum, jehož cílem je identifikace a návrh na odstranění bariér (legislativních, manažerských, ale i psychologických a jiných), které brání většímu využití přírody a pobytu v přírodě ve výuce. Budou použity běžné nástroje sociologického výzkumu a je očekáváno využití ve státní správě a ve vzdělávání.

Pro naplnění cíle jsou požadovány následující výsledky:

Výsledek č. 1 kód: Vsouhrn	
Analýza legislativy v oblasti vzdělávání a veřejného zdraví z hlediska potenciálních bariér pro výuku venku a kontakt dětí s přírodou	
<i>Souhrnná výzkumná zpráva Vsouhrn může být jedním z vyžádaných výsledků projektu aplikovaného výzkumu s účelovým nebo smluvním financováním. Souhrnná výzkumná zpráva shrnuje výsledky řešení projektu a vyjadřuje se k naplnění stanovených cílů projektu. Souhrnná výzkumná zpráva může mít utajovaný charakter, tj. nemusí být veřejně dostupná.</i>	
Výsledkem bude analýza dokumentů z hlediska bariér pro výuku venku a kontakt dětí s přírodou a tyto bariéry budou identifikovány a podrobně popsány. Dojde k podrobné rešerši legislativních a strategických dokumentů, školských dokumentů, metodických dokumentů z oblasti veřejného zdraví a vzdělávání, které souvisí se školstvím a které mohou mít relevanci ve vzdělávání venku a v kontaktu s přírodou. Bude pracováno se schválenými dokumenty, ale v případě, že to bude relevantní, také s dokumenty ve fázi návrhu.	
Koneční uživatelé a popis jejich práce s výsledkem	MŽP, MŠMT, kraje
Předpokládaný způsob implementace	Projednání v rámci relevantních mezíresortních platform, např. Výbor pro vzdělávání pro udržitelný rozvoj při Radě vlády pro udržitelný rozvoj a v dalších relevantních orgánech při MŠMT či MZd. V rámci implementace je možný i vznik návrhu legislativních a metodických změn ve vzdělávání včetně souvisejících legislativních a metodických změn, např. v ochraně veřejného zdraví.
Za užití a implementaci výsledku odpovídá v projektu	Mgr. Miroslav Novák, 320
Certifikaci zajistí	<i>Není relevantní</i>
Osoby participující na využití výsledku	Mgr. Daniel Hájek, 320 , Mgr. Jitka Burianová, 320 , Ing. Tomáš Kažmierski, 320 , RNDr. Jana Bímová, zástupce z MŠMT, za oblast SV , Mgr. Martina Houdková, zástupce z MŠMT, za oblast ZV , Vítězslav Slíva, MŠMT

Výsledek č. 2 kód: Vsouhrn	
Analýza nelegislativních bariér (organizačních, psychologických, ekonomických aj.) bránících školám v realizaci vzdělávání venku a v přírodě	

<i>Souhrnná výzkumná zpráva Vsouhrn může být jedním z vyžádaných výsledků projektu aplikovaného výzkumu s účelovým nebo smluvním financováním. Souhrnná výzkumná zpráva shrnuje výsledky řešení projektu a vyjadřuje se k naplnění stanovených cílů projektu. Souhrnná výzkumná zpráva může mít utajovaný charakter, tj. nemusí být veřejně dostupná.</i>	
Výsledkem analýzy bariér (organizačních, psychologických, ekonomických aj.) bránících školám v realizaci vzdělávání v přírodě bude - na základě dat z výzkumu na vybraných ZŠ a SŠ - vytvořit analýzy a souhrn doporučení pro vedení škol.	
Koneční uživatelé a popis jejich práce s výsledkem	MŽP, MŠMT, školy, kraje.
Předpokládaný způsob implementace	Prostřednictvím portálu RVP.cz (např. vzorové školní vzdělávací plány), zveřejnění v rámci odborných vzdělávacích periodik apod. Konference k tématu, projednávání v rámci meziresortních platforem, např. Výbor pro vzdělávání pro udržitelný rozvoj při Radě vlády pro udržitelný rozvoj. Návrh metodických změn ve vzdělávání včetně souvisejících metodických změn např. v ochraně veřejného zdraví.
Za užití a implementaci výsledku odpovídá v projektu	Mgr. Miroslav Novák, 320
Certifikaci zajistí	<i>Není relevantní</i>
Osoby participující na využití výsledku	Mgr. Daniel Hájek, 320 , Mgr. Jitka Burianová, 320 , Ing. Tomáš Kažmierski, 320 , RNDr. Jana Bímová, zástupce z MŠMT, za oblast SV , Mgr. Martina Houdková, zástupce z MŠMT, za oblast ZV , Vítězslav Slíva, MŠMT

Výsledek č. 3 kód: O	
Návrh opatření pro zvýšení podílu školní výuky ve venkovním prostředí.	
<i>„Ostatní výsledky“ jsou takové výsledky, které nesplňují kritéria pro výše uvedené, přesně definované druhy výsledků. Mezi tyto výsledky patří také poznatky a dovednosti v souladu s § 2 odst. 2, písmeno k) zákona o podpoře výzkumu, vývoje a inovací, které se očekávají jako výsledky veřejné zakázky a které tvoří rovněž přínosy programu BETA2..</i>	
Návrh legislativních úprav formou policy paper – výstup k MŽP, MŠMT. Bude obsahovat argumentace a vysvětlení hlavních argumentů a zjištění z analýzy legislativních bariér pro zvýšení podílu výuky venku a zároveň shrnutí zjištění z výzkumu.	
Koneční uživatelé a popis jejich práce s výsledkem	MŠMT, MŽP
Předpokládaný způsob implementace	Návrh/úprava vyhlášky či vydání metodického

	doporučení pro školy, návrh aktualizace vhodných koncepčních dokumentů MŠMT (např. Dlouhodobý záměr vzdělávání, RVP pro základní střední vzdělávání).
Za užití a implementaci výsledku odpovídá v projektu	Mgr. Miroslav Novák, 320
Certifikaci zajistí	MŽP, MŠMT: příslušné odbory
Osoby participující na využití výsledku	Mgr. Daniel Hájek, 320 , Mgr. Jitka Burianová, 320 , Ing. Tomáš Kažmierski, 320 , RNDr. Jana Bímová, zástupce z MŠMT, za oblast SV , Mgr. Martina Houdková, zástupce z MŠMT, za oblast ZV , Vítězslav Slíva, MŠMT

Výchozí technické podmínky pro řešení projektu*Žádné podmínky***Výchozí netechnické podmínky pro řešení projektu**

Spolupráce se ZŠ a SŠ: Pro úspěšné odvedení výzkumu je nutné, aby žadatel doložil možnou spolupráci se ZŠ a SŠ

Spolupráce s ČŠI: Pro úspěšné řešení je nutné, aby žadatel doložil spolupráci s Českou školní inspekcí.

Zahraniční zkušenost: Součástí výzkumu bude analýza vybraných zahraničních zkušeností s danou problematikou jakožto inspirace pro nastavení opatření v ČR.

Cílová skupina: Analýzy a návrhová část bude relevantní k cílové skupině žáků ZŠ a SŠ.

Otázky na řešitele:

Žádné otázky

Tento projektový rámec je pouze indikativní a nezávazný podklad pro jednací typy řízení.